

Centrum Badania Opinii Społecznej

ul. ŻURAWIA 4 skr. pt. 24

00-955 WARSZAWA 15

SEKRETARIAT: 28-37-04; 29-35-69

Telefon dyżurny: 21-34-31

ZESPÓŁ REALIZACJI BADAŃ: 40-56-41

Telex: 816-436

BDF/290/20/88

JAK SPĘDZILIŚMY URLOPY?

Październik 1988 r.

W cyklicznym badaniu przeglądowym¹ zapytaliśmy dorosłych mieszkańców kraju o sposób spędzenia tegorocznego urlopu. Uzyskane odpowiedzi wskazują, że potrzeba odpoczynku jest jedną z tych, na których się oszczędza. Około 20% mieszkańców kraju stwierdziło, że przy obecnym standardzie życia nie stać ich na wyjazd na urlop.

1. Kto wyjechał na urlop?

W drugiej połowie września 40% Polaków miało już za sobą co najmniej tygodniowy urlop spędzony poza miejscem stałego zamieszkania, 59,8% zaś z różnych powodów nie wyjeżdżało. Na decyzję o wyjeździe na urlop największy wpływ mają takie czynniki, jak poziom wykształcenia i przynależność do grupy społeczno-zawodowej. O ile przy wykształceniu wyższym odsetek wyjeżdżających na urlop wynosił 69,8, to przy podstawowym 17,2. W rezultacie najczęściej wyjeżdżali inteligenci (69,7%) i pracownicy administracyjno-biurowi (60,6%), najrzadziej zaś robotnicy niewykwalifikowani (35,2%) i rolnicy (7,7%). Trzeba przy tym dodać, że w przypadku rolników oprócz niższego poziomu wykształcenia dużą rolę odgrywa specyfika pracy w gospodarstwie rolnym. W powiązaniu ze strukturą polskiego rolnictwa powoduje ona, że mieszkańcy wsi wyjeżdżają na urlop dwukrotnie rzadziej niż mieszkańcy miast (23,2 wobec 49,3%).

Wyjazdy urlopowe zależą w dużym stopniu od wieku. Najczęściej korzystali z nich ludzie młodzi w wieku 18-25 lat (55,5%). Im starsza grupa wiekowa, tym odsetek ten jest mniejszy - wśród 60-latków i osób starszych wynosił już tylko 14,3.

Zwyczaje urlopowe są kształtowane również przez sytuację materialną i jej ocenę, jednak w dużej mierze w powiązaniu z hierarchią potrzeb, zależną przede wszystkim od poziomu wykształcenia i grupy społecznej. Dlatego też w grupie najgorzej oceniających własną sytuację materialną i wysokość swoich dochodów odsetek osób, które wyjeżdżały na urlop, nie odbiega

---

¹Zrealizowanym pod hasłem "Co o tym myślisz (12)?" w dniach 15-23 września 1988 r. na 1500-osobowej próbie udziałowej dorosłej ludności kraju.

drastycznie od średniej częstości wyjazdów (odpowiednio 38,2 i 32,1% wobec średniej 40,1%). Wśród lepiej sytuowanych materialnie i mających wyższe dochody odsetki spędzających urlop poza miejscem swego zamieszkania wynosiły odpowiednio: 51,8% w przypadku bardzo dobrej i dobrej sytuacji oraz 58,8% przy najwyższych w badanej populacji dochodach na osobę (ponad 40 tys.).

2. Jakie wybierano formy wypoczynku?

Większość (81,6%) respondentów spędziła urlop w kraju, 12,7% - za granicą. Wyjazdy były organizowane na ogół we własnym zakresie (48,6%) lub przez zakłady pracy (26,9%). Z usług biur turystycznych skorzystało tylko 6,2% badanych. Niewielka grupa osób (4,8%) wyjechała za pośrednictwem różnego rodzaju organizacji sportowych, turystycznych i społecznych.

Najczęściej wybieraną formą wypoczynku były wczasy. Organizował je zwykle zakład pracy (75,4%) w ośrodku wczasowym (77,6%) lub w prywatnej kwaterze wynajętej przez ten ośrodek (11,4%). Co czwarty respondent (24,7%) spędził urlop u rodziny, przyjaciół czy znajomych na wsi (49,2%) lub w innej miejscowości (43,1%). Równie popularną formą spędzania urlopu był wyjazd indywidualny do miejscowości turystycznej bądź letniskowej (22,7%), zorganizowany we własnym zakresie, z zakwaterowaniem na kempingu (49,6%), w prywatnej kwaterze (15,0%) lub domku letniskowym na działce (11%). Rzadziej wypoczywano czynnie, uczestnicząc w imprezie turystycznej, takiej jak np. spływ kajakowy, żagle, wędrówka piesza, turystyka górską (9,7%), lub w wycieczce krajoznawczej (4,0%). Nieco ponad połowa respondentów (50,5%) wyjechała na dwa tygodnie, 8,8% na tydzień, 10,4% na trzy tygodnie, a na miesiąc 9%. Średni czas pobytu wynosił 17 dni.

3. Jak kształtowały się koszty wyjazdów urlopowych?

Średni koszt wypoczynku na osobę wynosił 29 513 zł. Najtańszy był pobyt u rodziny, przyjaciół lub znajomych - zwykle (w 83,4% przypadków) wydatki z nim związane nie przekraczały

sumy 20 tys. zł, 58,0% respondentów wydało do 10 tys. zł, średnio wynosiły 17 488 zł na osobę. Przeciętne koszty wczasów i wyjazdów organizowanych indywidualnie były prawie o połowę wyższe (29 679 i 30 163 zł na osobę). Najdroższe były wycieczki - 86 292 zł. Wynika to z faktu, że były to przede wszystkim wyjazdy zagraniczne, czterokrotnie - w myśl deklaracji badanych - droższe od krajowych. O ile na spędzenie urlopu w kraju potrzeba przeciętnie 21 885 zł, to na wyjazd za granicę - 85 119 zł na osobę.

Oceniając koszty związane z urlopem, 40,5% spośród wyjeżdżających uznało, że były one małe (w tym bardzo małe - 15,1%, stosunkowo małe - 25,4%, a 34,6% - że przeciętne. Do raczej drogich zaliczyła swój urlop co piąta osoba (20,3%), a 4,5% do bardzo drogich. Jako bardzo małe większość badanych oceniła koszty w wysokości do 10 tys. zł na osobę, stosunkowo małe - do 20 tys. zł, umiarkowane - do 30 tys. Koszty przekraczające 30 tys. określone zostały jako duże.

Niezadowolenie z urlopu wyrażała nieliczna grupa (5,5%). Wiązało się to najczęściej z opinią, że wybrany sposób spędzenia urlopu był drogi. Przeważająca część wyjeżdżających (54,3%) była raczej zadowolona z wypoczynku, bardzo zadowoleni stanowili 38,2%. Deklarowane zadowolenie z urlopu nie jest wyraźnie uzależnione od konkretnej formy wypoczynku i sposobu jego organizacji. Nie jest ono też istotnie zdeterminowane przez wielkość poniesionych kosztów. Uznać więc można, że w deklaracji zadowolenia z urlopu mieści się przede wszystkim zadowolenie z tego, że przyniósł on ze sobą wypoczynek i uwolnienie od codziennych obowiązków.

4. Co było przyczyną niewyjeżdżania na urlop?

Osoby, które z różnych powodów nie wyjechały na urlop, stanowiły ponad połowę badanych (59,8%). Tylko niewielka ich grupa (3,5%) miała zaplanowany urlop w innym terminie lub też nie nabyła jeszcze prawa do urlopu ze względu na krótki staż pracy (2,9%). Inną naturalną przyczyną był zły stan zdrowia (6,5%) i zaawansowany wiek (4,0%). Główną jednak (29,0%) brak

pieniędzy. Powód ten najczęściej podawały osoby: z wykształceniem wyższym i nieukończonym wyższym oraz pomaturalnym, o średnim i nieco wyższym od średniego poziomie dochodów, a także oceniające własną sytuację materialną jako złą i bardzo złą oraz raczej złą. Znajduje się on na czele listy przyczyn niewyjechania na urlop we wszystkich oprócz rolników indywidualnych grupach społeczno-zawodowych. Rolnicy za podstawową przyczynę uważają posiadanie gospodarstwa rolnego, które wymaga ciągłej obecności w domu, a więc specyfikę swojego zawodu. Brak pieniędzy to dla nich drugi z powodów. Wśród przyczyn niewyjechania na urlop często wymieniano także nawał obowiązków domowych i rodzinnych, konieczność sprawowania opieki nad małym dzieckiem, osobami chorymi oraz prace inwestycyjne i remontowe związane z mieszkaniem i jego urządzeniem. Około 6% badanych przyznało się do tego, że nie lubią wyjeżdżać z własnego domu, w nim bowiem czują się najlepiej i najlepiej odpoczywają. Wydaje się jednak, że grupa ta jest liczniejsza; przypuszczalnie mieszczą się w niej także osoby nie umiejące wymienić żadnego konkretnego powodu, uciekające w ogólnikowe stwierdzenia (4,4%).

ANEKS

Charakterystyka sposobu spędzenia urlopu (dane w procentach)

Deklaracje pobytu na urlopie poza miejscem stałego zamieszkania
według cech społeczno-demograficznych i sytuacji materialnej

OGÓŁEM 40,1

Miejsce zamieszkania

Miasto 49,3

Wieś 23,2

Wiek

18-25 55,5

26-34 49,7

35-49 48,8

50-59 29,7

60 i więcej lat 14,3

Wykształcenie

Podstawowe 17,2

Zasadnicze zawodowe i nie-
pełne średnie 45,0

Średnie 52,7

Pomaturalne i niepełne
wyższe 74,0

Wyższe 69,8

Grupa społeczno-zawodowa

Inteligencja 69,7

Pracownicy administracyjno-
biurowi 60,6

Technicy i pracownicy
fizyczno-umysłowi 47,7

Robotnicy wykwalifikowani 44,8

Robotnicy niewykwalifikowani 35,2

Rolnicy indywidualni 7,7

Emeryci i renciści 16,9

Pozostali 57,3

Miesięczny dochód gospodarstwa
domowego w przeliczeniu na osobę

1-13	32,1
14-17	27,3
18-25	42,0
26-39	42,7
40 i więcej tys.zł	58,8

Własna sytuacja materialna

Bardzo zła i zła	38,2
Raczej zła	34,3
Średnia	40,4
Raczej dobra	47,1
Dobra i bardzo dobra	51,8

Rodzaj i forma wyjazdu
(599 osób = 100%)

Urlop w kraju	81,6
Urlop za granicą	12,7
Wczasy	37,4
Wycieczka	4,0
Impreza turystyczna (obóz, spływ, żagle, wędrówka piesza itp.)	9,7
Wyjazd indywidualny	22,7
Pobyty u rodziny, przy- jaciół, znajomych	24,7

Czas pobytu na urlopie poza miejscem stałego zamieszkania

Średnio 17 dni

1-7	8,3
8-14	59,5
15-21	12,5
22-30	10,5
31-45	1,8
46-60	2,0
61 dni i więcej	0,2

Koszty związane z wyjazdem
na urlop w przeliczeniu
na osobę

Średnio 29 513 zł

1-10	27,3
11-20	29,2
21-30	17,2
31-40	7,7
41 tys.zł i więcej	15,5

Przyczyny niewyjechania na urlop według częstości wskazań

Brak pieniędzy	29,0
Posiadanie gospodarstwa rolnego	19,3
Obowiązki domowe i rodzinne	9,2
Stan zdrowia	6,5
Lepiej odpoczywam we włas- nym domu	5,5
Konieczność opieki nad małym dzieckiem	4,4
Konieczność opieki nad chorym	4,4
Brak możliwości i inne ogólnikowe stwierdzenia, odpo- wiedzi bez podania konkretnej przyczyny	4,3
Zaawansowany wiek, starość	4,0
Specyfika pracy, zawodu	3,7
Urlop zaplanowany w innym terminie	3,5
Brak prawa do urlopu	2,9
Posiadanie działki pracowni- czej	2,8
Konieczność dodatkowej pracy zarobkowej podczas urlopu	2,4
Sytuacja rencisty - nie ma urlopu	2,2
Remont lub odnawianie miesz- kania	2,1
Wykorzystanie urlopu na załat- wienie spraw osobistych i lo- sowych	2,0

Brak możliwości skorzystania z wczasów pracowniczych	1,6
Budowa domu	1,3
Niechęć do samotnego wyjazdu	1,1
Urządzanie nowego mieszkania	0,9
Służba wojskowa	0,4
Brak odpowiedzi	6,3